

Christus; quasi ejus caput et sponsus, ne scilicet Ecclesia Christi sponsa a fide et veritate aberret.

Porro, quia Caiphas hoc mysterium non intellexit, hinc proprie Propheta non fuit, ut notat Origenes, quia Spiritus Sanctus per os ejus locutus est, sicut angelus locutus est Balaam impio per os asinae, Num. xxii et seq. Caiphas ergo sceleratissime verba Spiritus Sancti detorsit ad necem Christi. Intendit enim dicere expedire ut Christus tolleretur, ne Judaei per eum Romanos Caesares et praesides offenderent. Unde S. Chrysostomus ait Spiritum Sanctum Caiphae linguam, non cor movisse.

Dices: Ergo Caiphas hic erravit in fide. Respondet: Nego consequentiam, imo veram fidem definitivam, scilicet expedire ut Christus pro salute mundi moreretur, uti jam dixi; esto id ipse non intelligeret, nec dicere intenderet; intendebat enim Christum esse tollendum, ne propter eum populus a Romanis vastaretur, qua in re, licet erraret contra justitiam et pietatem, non tamen contra fidem. Error enim hic versabatur circa factum politicum, scilicet an Christus esset occidendus pro statu politico, nec ne. Adde, pontifex Judaicus non habebat illam infallibilem assistentiam Spiritus Sancti, quam a Christo, et post Christum habent Pontifices christiani; praesertim cum jam Synagoga Judaeorum, praesente Christo, cadere inciperet, et ejus loco surgeret et succederet Ecclesia Christi. Unde paulo post Caiphas cum toto concilio Sanedrim, Jesum quasi pseudo-messiam reum mortis proclamavit; qui erat error in fide: quare tunc desit eorum Synagoga esse Ecclesia Dei cepitque esse Synagoga Satanae, dum Christum a Deo missum negavit et occidit: de quo *Matth. xxvii, 4 et seq.*

Denique prophetia haec Caiphae fuit de morte Jesu certo futura, certo, inquam, in causis. Intendebat enim Spiritus Sanctus hoc per os ejus significare, scilicet expedire ut Christus moreretur pro salute hominum, ac pro ea certo moriturum, ex odio, prava mente et sententia Caiphae ejusque sociorum, quam hic vultu et gestu satis ostenderunt. Unde paulo post Jesus reipsa ab eis occisus est et mortuus. Quare quidquid hic fuit prophetae, non meritis Caiphae, sed pontificali ejus officio dedit Spiritus Sanctus. Ita S. Augustinus, Chrysostomus, Cyrillus, Theophylactus, Euthymius, Beda et ceteri.

32. ET NON TANTUM PRO GENTE (sua Judaica), SED ET FILIOS DEI, QUI ERANT DISPERSI, CONGRUABANT IN UNUM. — *q. d.* Expedit mori Christum, non tantum pro sua gente et nostra, id est pro Judaeis, sed etiam pro Gentibus universis credituris in Christum, ac per totum mundum dispersis. Hi enim vocantur « filii Dei, » non jam acta et reipsa, sed in Dei praesentia et praedestinatione: quia scilicet per Dei gratiam futuri erant fideles et sancti, ideoque filii Dei. Ita S. Augustinus et

Chrysostomus. Hoc est quod praedixit Christus, cap. x, 16: « Alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili (ex Synagoga Jud.), et illas oportet me adducere, et fiet unum ovile et unus pastor. »

33. AD ILLO ERGO DIE (Graeco hora) COGITAVERUNT UT INTERFICERENT EUM. — Ecce hic clara patet iniqua mens, intentio et sententia Caiphae et sociorum. Pro « cogitaverunt, » Graeco est *εννοησαν*, quod nonnulli vertunt, *consultabant*. Ita Vatablus. Arabicus, *consultaverunt*; melius Cyrillus, Leontius et Chrysostomus: « Consultationem finierunt et firmanunt communi decreto, et quasi senatus consulto. » Unde Noster vertit, *cogitaverunt*, id est *deciderunt*; Syrus, *machinabantur*, ut eum interficerent.

34. JESUS ERGO JAM NON IN PALAM (Graeco *ἐν παλάμῃ*, id est libere, aperte, publice) AMBULABAT. — Audi Cyrillum: « Tanquam Deus; quid de se statuissent Judaei, nemine nuntiante cognovit, tanquam homo se subduxit, » quia necdum venerat hora mortis ejus a Patre decreta. Fecit hoc ut nobis exemplum daret per fugam pernicia vitae declinandam. Ita idem Cyrillus, Theophylactus, Origenes, Augustinus, Beda, Rupertus.

SED ABIT IN REGIONEM JUXTA DESERTUM, IN CIVITATEM QUE DICITUR EPHEM, ET IBI MORABATUR CUM DISCIPULIS SUIS. — « Ephrem » idem est quod « Ephraim; » Graeci enim pro Ephraim dicunt Ephrem, ut *Psal. lxxvii*: « Filii Ephrem intendentes, et mittentes arcum, » Leontius opinatur Ephrem esse Bethleem, in qua natus erat Christus: sed hoc parum est verisimile, quia Bethleem erat vicina Jerusalem, et ibi maxime a pontificibus se querendum sciebat Jesus. S. Hieronymus, in *Locis Hebr.*, et ex eo Jansenius putant « Ephrem » esse Ephron, de quo *II Paral. xiii, 19*, sed ibi Ephron scribitur per *ain* et *nun*; Ephraim vero sive Ephrem scribitur per *aleph* et *mem*. Ribera ^{Urbis} et alii putant Ephrem sitam fuisse supra Jericho, juxta ejus desertum; Adrichomius vero, pag. 26, num. 40, Ephrem collocat in quinto milliario Bethelis versus Orientem, septem horis distantem a Jerusalem, juxta desertum Hai, non longe a torrente Carib, ad quem Elias fugiens Jezabel secessit ibique pastus fuit a corvis, *III Reg. xvii*. Secessit eo Jesus, tum ut iras pontificum ad tempus declinaret, tum ut in hoc secessu orationi et contemplationi vacans, animaret et armarer se ad instantem mortem et arduum eum pontificibus, imo eum Luciferi in cruce duellum. Hinc Ephraim et Ephrem *hebr.* idem est quod *fertilitas*, ac Christi typus fuit Ephraim, filius Joseph, cui pater hoc nomen indidit, vaticinando dicens: « Crescere me fecit Deus in terra paupertatis meae, » *Genes. xli, 32*; sic enim crevit Christus in terra quam sterilem ipse fertilem virtutum et Sanctorum effecit.

Hinc Ephraim symbolice typus est Ecclesiae Gentium, quae fructum hunc copiosum protulit. Ita Origenes: « Conversabatur Jesus, ait, dudum

inter Judaeos, Verbum scilicet divinum per Prophetas; sed abijt, nec est apud illos; accessit autem ad villam, quae est prope desertum, de qua dicitur: Multi filii deserte magis quam conjugatae; interpretatur autem Ephrem fertilitas. Fuit vero Ephraim, frater Manasse, senioris populi oblivioni traditi; post populum enim oblivioni datum perterritum, prodit ex Gentibus abundantia. Discedens ergo Dominus a Judaeis, venit in terram totius orbis, prope desertam Ecclesiam, quae dicitur civitas fecunda, ibique moratur cum discipulis usque nunc. »

Tropologiae: Ephrem sita juxta desertum, symbolum est animae sanctae vacantis solitudini et orationi; haec enim fit Ephrem, id est fructifera bonorum operum; quare in ea per gratiam suam copiosam commoratur Jesus.

35. PROXIMUM AUTEM ERAT PASCHA JUDAEORUM, — scilicet ultimum Pascha Christi, quo ipse quasi agnus paschalis in cruce immolatus est pro salute mundi, ideoque illud avide expectabat. Syri pro Pascha dicunt *Pascho*, quod interpretantur *hilaritas*, quia erat hoc festum ceteris hilarius, sequae Christianis summe est hilare, ob Christi in eo factam in cruce redemptionem nostram ac resurrectionem.

ET ASCENDERUNT MULI HIERSOLYMAN DE REGIONE (de vicinis oppidis, pagis et vicis, ita Syrus) ANTE PASCHA, UT SANCTIFICARENT SE IPSOS, — id est, ut sacrificiis et caeremoniis purgarent se ab omnibus immunditatis legis, ac orationibus et sacrificiis se prepararent ad Pascha rite celebrandum

et comedendum, ut ait S. Thomas et Jansenius, et ideo aliquot diebus ante Pascha erant in Jerusalem.

36. QUEREBANT ERGO JESUM, ET COLLOQUEBANTUR AD INVICEM, IN TEMPIO STANTES: QUID PUTATIS, QUIA NON VENIT AD DIEM FESTUM? DEBERANT AUTEM PONTIFICES ET PHARISEI MANDATUM, UT SI QUIS COGNOVERIT UBI SIT, INDICET, ET APPREHENDANT EUM. — « Quia (quod) non venit: » Graeco *ετι οδ παρ τωδ*, quod Cyrillus, Leontius et Vatablus vertunt negative, *quod non venerit*; S. Chrysostomus vero, Theophylactus et Maldonatus vertunt dubitative, *num venturum non esse ad diem festum?* Accedit Syrus, *quid putatis non venturum esse ad festum?* et Arabicus, *videtur vobis ipsum non venire ad festivitatem?* Cyrillus putat hanc esse interrogationem eorum qui in Christum credebant, qui non credentibus interrogando dicebant: Quare Jesus de more non venit ad commune hoc Paschae festum? Uti quae ut Deus presentit sibi in eo a Scribis parari insidias. Planius S. Augustinus, Chrysostomus, Beda, Theophylactus, Rupertus, Euthymius censent hanc esse interrogationem pontificum, Phariseorum et eorumque asseclarum et ministrorum, qui Jesum comprehendere deerant, ideoque indignanter rogare: Cur Jesus non venit ad festum Paschae? Hanc hoc festum non celebrabit? Hanc erit legis contemplot et violator, uti nos ei objicimus? Quod diebus hinc Paschae praevius non comparat, ut se cum ceteris purificet et ad tantum festum comparat?

CAPUT DUODECIMUM.

SYNOPSIS CAPITIS.

Primo, Jesus Bethaniae convivio excipitur, in quo Magdalena ungit Christum, qui contra murmur Judaeorum defendit. Secundo, vers. 12, Christus postero die, id est in Dominica Palmarum, vectus asino, cum pompa quasi Messias Jerusalem ingreditur. Tertio, vers. 24, per parabolam grani frumenti, quod moriens copiose resurgit, praedicit instantem sibi passionem, et vox de caelo eum clarificat, ut exaltatus a terra omnia trahat. Quarto, vers. 37, narrat Judaeos per tot signa Christi non credidisse in eum, nonnullos tamen occulte credidisse.

1. Jesus ergo ante sex dies Paschae venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitavit Jesus. 2. Fecerunt autem ei coenam ibi, et Martha ministrabat; Lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo. 3. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici, pretiosi, et unxit pedes Jesu, et extersit pedes ejus capillis suis; et domus impleta est ex odore unguenti. 4. Dixit ergo unus ex discipulis ejus, Judas Iscariotes, qui erat eum traditurus: 5. Quare hoc unguentum non veniti trecentis denariis, et datum est egenis? 6. Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, et loculos habens, ea quae mittebantur, portabat. 7. Dixit ergo Jesus: Sinite illam, ut in diem sepulturae meae servet illud. 8. Pauperes enim semper habetis vobiscum; me autem non semper habetis. 9. Cognovit ergo turba multa ex Judaeis, quia illic est; et venerunt, non

propter Jesum tantum, sed ut Lazarum viverent, quem suscitavit a mortuis. 10. Cogitaverunt autem principes Sacerdotum, ut et Lazarum interficerent; 11. quia multi propter illum abibant ex Judæis, et credebant in Jesum. 12. In crastinum autem, turba multa, quæ venerat ad diem festum, cum audissent quia venit Jesus Hierosolyman, 13. acceperunt ramos palmarum, et processerunt obviam ei, et clamabant: Hosanna, benedictus, qui venit in nomine Domini, Rex Israel. 14. Et invenit Jesus asellum, et sedit super eum, sicut scriptum est: 15. Noli timere, filia Sion; ecce rex tuus venit sedens super pullum asinae. 16. Hæc non cognoverunt discipuli ejus primum; et hæc fecerunt ei. 17. Testimonium ergo perhibebat turba, quæ erat cum eo quando Lazarus vocavit de monumento, et suscitavit eum a mortuis. 18. Propterea et obviam venit ei turba, quia audierunt eum fecisse hoc signum. 19. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis quia nihil proficimus? ecce modus totus post eum abiit. 20. Erant autem quidam Gentiles, ex his qui ascenderant ut adorarent in die festo. 21. Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilææ, et rogabant eum, dicentes: Domine, volumus Jesum videre. 22. Venit Philippus, et dicit Andree: Andreas rursus et Philippus dixerunt Jesu. 23. Jesus autem respondit eis, dicens: Venit hora, ut clarificetur Filius hominis. 24. Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, 25. ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat animam suam, perdet eam; et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. 26. Si quis mihi ministrat, se sequatur, et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. 27. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hæc hora. Sed propterea veni in horam hanc. 28. Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de cælo: Et clarificavi, et iterum clarificabo. 29. Turba ergo, que stabat et audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant: Angelus ei locutus est. 30. Respondit Jesus, et dixit: Non propter me hæc vox venit, sed propter vos. 31. Nunc judicium est mundi: nunc princeps hujus mundi ejicietur foras. 32. Et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. 33. (Hæc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus). 34. Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege, quia Christus manet in æternum; et quomodo tu dicis, Oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius hominis? 35. Dixit ergo eis Jesus: Adhuc modicum, lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant; et qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat. 36. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Hæc locutus est Jesus; et abiit, et abscondit se ab eis. 37. Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum; 38. ut sermo Isaia prophetae impleretur, quem dixit: Domine, quis credidit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est? 39. Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias: 40. Excæcavit oculos eorum, et induravit cor eorum, ut non videant oculis, et non intelligant corde, et convertantur, et sanem eos. 41. Hæc dixit Isaias, quando vidit gloriam ejus, et locutus est de eo. 42. Verumtamen et ex principibus multi crederent in eum; sed propter Phariseos non confitebantur, et synagoga non ejiicerentur. 43. Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei. 44. Jesus autem clamavit, et dixit: Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me. 45. Et qui videt me, videt eum qui misit me. 46. Ego lux in mundum veni; ut omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat. 47. Et si quis audierit verba mea, et non custodierit; ego non judico eum; non enim veni ut judicem mundam, sed ut salvificem mundum. 48. Qui spernit me, et non accipit verba mea, habet qui judicet eum: sermo, quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die. 49. Quia ego ex meipso non sum locu-

tus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam, et quid loquar. 50. Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

1. JESUS ERGO ANTE SEX DIES PASCHÆ VENIT BETHANIAM, UBI LAZARUS FUERAT MORTUUS, QUEM SUSCITAVIT JESUS. — Jesus ex Ephrem, instante Paschate, quo sibi moriendum erat in cruce, venit in Bethaniam, ut ad mortem se pararet, imo morti se offerret, ejusque occasionem daret per Jude proditoris avaritiam. Ergo dat causam, cur Jesus non Jerusalem, sed Bethaniam primo venerit, q. d. Cum pontifices, cap. præced., vers. ult., mandatum dedissent, ut Jesus apprehenderetur, ipse id Spiritu divino sciens, a Jerusalem divertit ac Bethaniam venit, ubi Lazarus suscitaverat, et multos benevolos habebat, ideoque apud eos secure aeger poterat, ut inde quasi agnus paschalis immolandum pro salute mundi, paulo post in Dominica Palmarum Jerusalem solemnium pompa ingrederetur.

Porro Bethania, que adjacet monti Oliveti, Hebraice idem est quod domus obedientie, ex qua Christus ire voluit in Jerusalem ad crucem. Unde Glossa: Venit, ait, in Bethaniam, id est domum obedientie, ipse Patri obediens usque ad mortem, obedientiam docens Ecclesiam que est in Monte olei, id est misericordie, nec potest abscondi, in qua suscitavit sepultos a peccatis gravibus. Ibi fit cæna in fide et devotione justorum. Martha ministrat, dum quilibet fidelis opera devotionis Domino impendit: Lazarus, id est suscitatus, cum iis qui manserunt in justitia, læti epulantur de presentia Domini.

ANTE SEX DIES PASCHÆ, — id est ante sex dies qui præcedunt Pascha, puta feria sexta, sive die veneris vespere, Jesus ex Ephraim venit Bethaniam, inde sequenti sabbato fecerunt ei convivium, ac postero die, puta Dominica Palmarum, solemniter ingressus est Jerusalem; Pascha enim eo anno incidit in feriam quintam, sive in diem jovis proximæ hebdomadæ: quare sex dies diem Paschæ præcedentes, ante quos Jesus venit Bethaniam, hi sunt: sabbatum, Dominica, feria prima, secunda, tertia, quarta. Venit ergo feria sexta, cum sequenti hebdomadæ feria sexta esset crucifigendus. Non venit sabbato, quia eo juxta legem non licebat iter agere, sed quiescendum erat.

Symbolice Glossa: Deus, ait, sex diebus omnia fecit, sexta die hominem condidit, sexta mundi sætate eundem redimere voluit, sexta feria pasus est, sexta hora crucifixus.

QUEM SUSCITAVIT JESUS. — Ut hujus suscitationis suæ recentis memoriam et admirationem civibus Bethaniam suam presentia renovaret, itaque eos excitaret, ut se postera die Dominica solemniter ingressurum Jerusalem, quasi Messiam cum ramis olivæ clamantesque Hosanna comitarentur.

2. FECERUNT AUTEM EI CŒNAM IBI, ET MARTHA MINISTRABAT: LAZARUS VERO ERAT UNUS EX DISCUMBENTIBUS. — Hæc cæna eadem est cum illa quam narrat Matthæus, cap. xxvi, ubi eam explicuit. «Lazarus vero unus erat ex discumbentibus,» ut non phantasma, sed vera ejus resurrectio probaretur. Nam, ut ait S. Augustinus, «vivebat, loquebatur, epulabatur, veritas ostendebatur, infidelitas Judæorum confundebatur.»

3. MARIA (MAGDALÈNE) ERGO (NE MARTHA MINISTRANTE IPSA PARTIBUS SUIS DESSET, UT IPSA PLUS CŒTERIS CHRISTUM HONORARET OMNESQUE SUPERARET OBSEQUIO, QUOS VINCEBAT AMORE) ACCIPIT LIBRAM UNGUENTI NARDI PISTICI, PRETIOSI. — Syrus, multum pretii. Ex libra quis suspicietur unguentum hoc fuisse spissum et crassum; crassa enim ponderantur libra, liquida vero mensurantur amphora. Nardinum enim unguentum ex variis aromatibus commixtum erat, ut docet Plinius, lib. XIII, cap. II, ideoque densum. Verum hoc liquidum fuisse, non spissum, colligitur ex eo quod effusum fuerit super caput Christi, ut ait Matthæus, cap. xxvi, 7. Liquida enim subinde in vasis ponderantur, aut certe nardus ipsa, ex qua liquor unguenti distillatur et elicitur. Aut potius libra hæc non ponderalis erat, sed mensuralis. Sicut enim Romanis, ita et Judæis, qui jam Romanis suberant, duplex erat libra: mensuralis erat mensura cornea, qua oleum admetiebantur, intersecta lineis quibusdam, ipsam in duodecim partes æquales, que unci dicebantur, dividuntibus, ait Franciscus Lucas.

Mystice S. Augustinus: Unguentum quo Maria unxit Jesum, justitia fuit, ideo libra fuit. Et Glossa: Maria olim penitens unxit pedes, nunc vero ubi non penitentium rudimenta, sed perfectorum justitia designatur, caput et pedes ungit, unde libra dicitur unguenti, id est justitiæ perfectio: caput ungit, qui alta de Christo predicat, pedes qui infima veneratur.

NARDI PISTICI, — hoc est unguenti nardini pistici, sive ex nardo pistica confecti.

Quæres, quemnam sit nardus pistica? Primo, Pistica nardus quis? Auctor Comment. in Marcum, cap. xvi, qui extat inter opera S. Hieronymi, pistici interpretatur mystici; sed hoc tam ridiculum est, quam S. Hieronymo indignum. Secundo, S. Augustinus hic tract. 30: Pistica, ait, dicta est loco unde afferebatur; sed hoc incertum est, et æque incognitus est locus pisticus, atque nardus pistica. Tertio, Maldonatus: «Pisticus,» inquit, dicitur ἀπὸ τοῦ πῖστου, id est potare, bibere: «pistici» ergo idem est quod potabilis et liquidus, ut in caput et pedes Jesu effundi posset; alia enim unguenta sunt spissa et crassa. Quarto, alii «pisticum» Quarto

derivant a πῆμα, id est premo, quasi pisticus m...

Quinto.

Quinto, communis et significativus, alii pas...

Sexto.

Sexto ergo, πῆμα idem est quod spicati (sic...

Primo.

Primo, ex eo quod Graeci codices tam in...

Secundo.

Secundo, quia pro πῆμα, Syrus tam in Marco, quam in Joanne...

Tertio.

Tertio, quia apud omnes constat quae sit nardus spicata, de...

Simili modo peraque nomina ex una in aliam

linguam transeuntia, per metathesin deflexa et...

Sic pro Hebraeo sippor Latini per metathesin...

Sic Itali pro cormes aliam cremesi; pro paludes...

Sic Hispani pro parabola dicunt palabra (Itali...

Sic pro Hebraeo Jehochanan, Latini et Graeci...

Moraliter hinc discere bona opera, quibus qu...

Optima

de ob-

scure.

ensebat, quam pedes Jesu. Adde, unguentum...

CAPILLIS SUI. — ut eos, in quibus olim vane...

ET DOMUS IMPLETA EST EX ODORE UNGUENTI. —

Ver. 4.

4. DIXIT ERGO UNUS EX DISCIPULIS EIUS, JUDAS...

Ver. 5.

5. QUARE HOC UNGUENTUM NON VENIT TRECENTIS...

Ver. 6.

6. DIXIT AUTEM HOC, NON QUIA DE EGENS PERTI...

Ver. 7.

7. SED QUIA FER ERAT, ET LOCULOS HABENS, EA...

prodere. Theophylactus vero : Quidam, ait, di...

Denique S. Bernardus, lib. IV De Consider., cap. vi...

Nimirum permittit id Deus sapienti sua provi...

ET LOCULOS HABENS, EA QUE MITTERANTUR, POR...

Hoc ut a fundamentis intelligas, nota Christum, licet...

Christus pauper...

Ver. 7.

Ver. 8.

Ver. 9.

Ver. 10.

Ver. 11.

Ver. 12.

Ver. 13.

Ver. 14.

Ver. 15.

Ver. 16.

Ver. 17.

Ver. 18.

Ver. 19.

Ver. 20.

Ver. 21.

Ver. 22.

Ver. 23.

Ver. 24.

Ver. 25.

Ver. 26.

Ver. 27.

Ver. 28.

Ver. 29.

Ver. 30.

Ver. 31.

Ver. 32.

Ver. 33.

Ver. 34.

Ver. 35.

Ver. 36.

me. » Et vers. 27 : « Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te. »

Nota secundo, Christum habuisse dominium pecuniarum et rerum sibi a fidelibus oblatarum, in communi, non in particulari : quia loculi hi ad totum collegium Apostolorum pertinebant, quod illorum habebat dominium : non ergo Christus ipse illos habebat quasi proprios, ut illorum particularis esset dominus. Hinc et cap. iv, vers. 8, dicuntur discipuli abesse in civitatem, ut cibos emerent. Et cap. v, Jesus ait ad Philippum : « Unde ememus panes ut manducent hi? »

Perfecti
habent
bona in
communi.

Igitur ex hoc Christi exemplo sequitur, perfectioni nihil derogare habere bona in communi, ut habent passim ordines Religiosi, uti definit Joannes XXII, Extravag. Ad conditorem. Potest enim pro diversitate personarum, statum et finium, quos quisque sibi proponit, aliquando hoc esse perfectius, et aliquando non. Videtur tamen Christus aliquando caruisse omni dominio, etiam in communi, ut cum ait : « Filius hominis non habet ubi caput superbiat; » cum mulieres eum sequentes, cum aleret, Luc. vii, 3; item in cruce, ubi rebus omnibus, etiam vestibus, ultro se abdicavit. Et hoc tantum videtur velle Nicolaus IV (qui in speciem videtur Joanni XXI adversari), can. *Exiit qui seminavit*, De verb. signific. in VI.

Porro loculos in communi non officere perfectioni, ratione a priori probat S. Thomas, II II, Quæst. CLXXXVIII, art. 7: Quia, inquit, paupertas tantum est instrumentum perfectionis, ex eo quod tollat tria divitiarum damna, quæ sunt impedimenta charitatis : primum est, sollicitudo eas parandi et servandi; secundum, earum amor; tertium, ob eas superbire. Atqui habere loculos in communi, nec sollicitudinem eorum affert, nec amorem, nec superbiam. Ergo hoc non est charitatis impedimentum, sed potius adjumentum. Nam minuit sollicitudinem, quam sæpe experiantur pauperes plane et mendicis in mendicando, et procurando sibi victum et vestitum : « Manifestum est enim, ait S. Thomas, quod minimam sollicitudinem ingerit servare res usui hominum necessarias, tempore congruo procuratas. »

Quocirca omnes veteres Religionum fundatores, viri sancti et sapientes, sanxerunt ut Religiosi haberent bona in communi, ut sine cura vacarent orationi, studio, orationibus, sicut patet ex Constitut. S. Basilii, S. Augustini, *epist.* 409; S. Benedicti, S. Bernardi, S. Brunonis, S. Romualdi, S. Dominici. Unde nata est Justiniani Imperatoris Constitutio, in *Auth.*, col. 4, Constit. 3, § *Illud*, et col. 9, Constit. 15, § *Si quis*, qua jubet ut eorum bona, qui monachi sunt, eo ipso ad eorum monasteria pertineant. Tota enim pauperum monasteria pertineant. Tota enim pauperum latas vis in eo sita est, ut nihil proprium et singulare habeatur, licet deinde sit aliquid commune, ex quo juxta formam Apostolicam dividatur singulis, prout cuique opus est. Apostoli enim cum fidelibus primis, qui erant sanctissimi

Pauperum
monasteria
pertinent
ad eos
quos
servant.

et religiosissimi, possidebant bona in communi, quæ deinde singulis pro necessitate cuiusque distribuuntur, ut patet *Act.* II et seq. Vide ibi dicta. Hoc est quod de Religiosis sua ætatis ait S. Hieronymus, *epist.* 22 : « Non licet dicere cuiquam : Tunicam et sagum, textaque juncis strata non habeo. Prefectus omnium ita universa partitur, ut nemo quid postulet, nemo non habeat. Si quis vero cœperit ægrotare, transferitur ad eextram laterem, et tanto senum ministerio refovetur, ut nec delicias urbiū, nec matris quærat affectum. »

Idem passim docent Patres et Scholastici. Vide Suarez, III *part.*, Quæst. XI, art. 3, disp. XXVII, sect. 2; Bellarminum, in lib. IV *De Summa Pontif.*, cap. XIV; Dom. Soto, lib. IV *De Justitia*, Quæst. I, art. 1.

Dices : Nicolaus IV loco jam citato insinuat quod loculos habere sit perfectionem minuire : ait enim Christum, cum loculos habuit, sese infirmioribus accommodasse, ut omnia esset exemplum. Respondet Suarez : Nicolaus solum asseruisse, in genere paupertatis minus minusque rigidam esse illam, quæ loculos habet, permittit; inde vero non concludi id majoris perfectionis absolute; potest enim quod minus perfectionem est in paupertate, magis esse perfectum in charitate, vel alia virtute. Agit enim Nicolaus de Franciscanis (qualis ipse fuit), quorum Religio pro scopo et fine habet paupertatem summam, ut se S. Francisco fundatori conformet, qui summam paupertatem et nuditatem rerum omnium adamavit. At vero alie Religiones alia habent fines pios et sanctos, ad quos convenientius est habere bona in communi : quare hoc in eis congruentius et perfectius est. Sic Carthusiani sancte servant silentium et solitudinem. Alii magnam sectantur vite austeritatem. Qui vero predicationi et missionibus ad infideles vacant, inter homines versentur et magnis viribus sint operati, ut magnos instituti sui labores sustinere valeant : quare austeritatem vite charitate in proximum compensant. Utrique ad suum institutum et finem sibi propositum congrue, pie et apposite. Diversus enim finis diversa exigit media. Denique Concilium Tridentinum, sess. 25, cap. III, concedit omnibus Religiosis, exceptis Franciscanis, ut bona immobilia possidere possint.

7. DIXIT ERGO JESUS : Sinite illam, ut in diem sepulture mee servet illud. — « Ut servet, » id est ut servasse ostendatur. Unde Grece est in præterito, *in diem sepulture mee servavit illud*. Sic et Syrus. Cætera huc spectantia explicuit *Math.* XXVI, 12, etc. Audi S. Augustinum : « Non illi ait : Propter furta tua dicis ista : furem noverat et prodere volebat, sed potius tolerabat et ad referendos malos in Ecclesia, nobis exemplum patientiæ demonstrabat. »

9. COGNOVIT ERGO TURBA MULTA EX JUDEIS, QUIA ILLIC (in Bethania) EST : ET VENERUNT, NON PROPTER JESUM TANTUM, SED UT LAZARUM VIDERENT, QUIS

An
loculos
habuit
Christus
pro
exemplum
minuit?

SUSCITAVIT A MORTUIS. — « Curiositas, ait S. Augustinus, eos adduxit, non charitas, » ut scilicet Lazarum a morte redivivum viderent, audirent, interrogarent ubi post mortem fuisset, quid viderent, quid egisset? Ita Cyrillus, Theophylactus, Leonius.

10. COGITAVERUNT (Grece *ἠεὶ δὲ συνεβούλευσαν*, id est *conversauerunt* ad decreverunt) AUTEM PRINCIPES SACERDOTUM ET ET LAZARUM INTERFICERENT. — Vide hic virulentam principum Invidiam et malitiam, qua invidentes Jesu gloriam, invident Lazaro et vitam, ne vita ejus gloriam Jesu adaugeat. Instabat enim festum Paschæ, quo omnes Judæi confluentes Hierosolymam, visuri erant Lazarum a morte suscitatum ac admiraturi Christi virtutem eum suscitatum, ideoque multi in eum credituri : quod ut impediatur principes; Lazarum a medio tollere decernunt. Verum recte exclamant in eos S. Augustinus, *tract.* 80 : « O stulta cogitatio et cæca savitia! Dominus Christus, qui suscitare potuit mortuum, non posset occisum? Quod Lazaro inferretis necem, numquid auferretis Christo potestatem? Si aliud vobis videtur mortuus, aliud occisus; ecce Dominus utrumque fecit, et Lazarum mortuum, et seipsum suscitavit occisum? »

Denique Lazari suscitatio erat opus proprium Deo; qui ergo eum occidere satagebant, contra Deum pugnant eumque quasi ad duellum provocabant.

11. QUIA MULTI PROPTER ILLUM ABIBANT EX JUDEIS, ET CREDEBANT IN JESUM. — « Abibant, » Grece *ἠεὶ δὲ συνεβούλευσαν*, id est *subavebant se*, relinquebant eos, deseriebant eorum factionem; *et ex Judæis* refer ad multi, uti refert Syrus et Arabicus, et colligitur ex Greco : potest tamen referri quoque ad *abibant*, q. d. Multi Judæorum abibant a Judæis Christo adversantibus, et transibant ad Christum.

12. IN CRASTINUM AUTEM. — Hoc est, die crastino, sive postero a cena Jesu facta sabbato in Bethania, puta die Dominica Palmarum, quæ erat quinta ante diem Paschæ, eratque dies decima mensis Nisan, quo Christus, quasi agnus paschalis, solemniter ritu ingressurus erat Jerusalem, ut ibi fieret victima et piaculum mundi : nam die decimo agnus paschalis, qui erat Christi typus, immolandus *in 14 ind.* Jndus erat in Jerusalem, juxta legem *Exod.* XII, 3. Cætera quæ sequuntur usque ad vers. 17, de pompa Christi ingredientis in Jerusalem, explicuit *Math.* XXI, 7.

17. TESTIMONIUM ERGO PERHIBEBAT (de suscitatio Lazari, quod scilicet Jesus Lazarum vive, non fide a morte suscitasset) TURBA, QUÆ ERAT CUM EO (Jesu), QUANDO LAZARUM VOCAVIT DE MORTUO.

18. PROPTEHA ET OBVIAM VENIT EI TURBA, QUIA AUDIERUNT URN FEGISSE HOC SIGNUM. — Joannes dat causam, cur cives Hierosolymæ nunc turmatim occurrant Jesu cum tanto plausu, quod nunquam

antea fecerant, quia scilicet turba, quæ suscitatio Lazari interfecerat, hoc Jesu miraculum per totam Hierosolymam sparsit, dicens se illud oculis suis vidisse. Hæc ergo tanti miraculi novitas excitavit cives, ut turmatim occurrerent Jesu acclamantes Hosanna ipsi quasi suo Messie et Regi.

19. PHARISEI ERGO DIXERUNT AD SEMETIPSOS (inter se conferentes consilia) : VIDETIS QUIA NIHIL PROFICIMUS? ECCE MUNDUS TOTUS POST EUM ABIT. — Arabicus, *totus mundus sequitur illum*. Est hyperbole, q. d. Plurimi abeunt a nobis creduntque in Jesum. Viderant enim ingentem hominum turbam illi quasi Messie occurrere et acclamare Hosanna, eosque ex omni sævi, ætate, genere, nimirum tam viros quam feminas, tam senes quam pueros, tam Judæos quam Gentiles, ut patet vers. sequenti. Notat Cyrillus Phariseos hic tacite prophetae quod omnes gentes totius mundi ad Christum converterentur, licet id ipsi non intellexerent.

S. Chrysostomus et Theophylactus censent eos, qui hæc dicebant, fuisse credentes in Christum, aut certe in illum propensos, quasi ipsi aliis incredulis Christum persequerentur dicant : Videmus quod perseque ad Christum, nihil contra eum proficimus, sed potius ejus sectam et gloriam augemus : nam totus mundus post eum abit; cessamus ergo ab eo persequendo. Unde Græca, Syrus et Arabicus habent, *videtis nos nihil proficere*.

Verius Cyrillus, Euthymius et alii censent eos fuisse incredulos et Christi hostes; tales enim erant Pharisei, q. d. Nuper omnes cum Caipha decrevimus Jesum occidere, interim idipsum facere differimus et tardamus; et ecce dilatio et tarditate hæc nostra nihil proficimus, sed potius malum augemus; nam totus mundus post eum abit : quanto satius fecissemus, si nuper, cum decrevimus eum occidere, statim eum occidissemus, antequam cetera ejus ad cresceret et inolaresceret. Quid ergo nunc nobis faciendum incumbit? ut quancosque decretum nostrum exequamur, eumque et medio tollamus. Quid igitur cunctamur, quid moras necimus? si tardamus, omnes a nobis ad Jesum abibunt, nec eos revocare poterimus : turba vineamur, nisi astu vitæ camus.

20. ERANT AUTEM QUIDAM GENTILES, EX HIS QUI ASCENDERANT UT ADORARENT IN DIE FESTO. — Mirum est nonnullos putare hos fuisse Judæos inter Gentiles commorantes, cum Joannes discrete dicat eos fuisse Gentiles. Fuere ergo hi partim proselyti, hoc est, qui Judæorum religionem jam amplexi erant, vel potius amplecti cogitabant, ut opinantur Chrysostomus, Theophylactus, Euthymius; partim vero Gentiles, qui unum esse Deum censebant, quem cum viderent a Judæis adorari tanta majestate in templo Hierosolymitano, a tanta hominum multitudine in Paschate, ipsi

idem cum eadem facere destinarent, presertim allecti fama sanctitatis et miraculorum Jesu, quem videre et audire cupiebant, ut ait hic Joannes. Ita Cyrillus, Leontius et Theophylactus. Simili modo Eunuchus Candacis reginae venit adorare in Jerusalem, ad quem angelus misit alterum Philippum, scilicet Diaconum (non hunc Apostolum), qui eum ad Christum converterit, *Act. viii*. Sic etiam Gentilium reges templum Jerusalem venerabantur, et ei dona mittebant, ut Cyrus, I *Esdræ*, 1; Darius Hystaspis, *ibidem*, cap. vi; Seleucus et alii reges *Asiæ*, II *Machab.* III.

VERS. 21. 21. HI ERGO ACCESSERUNT AD PHILIPPUM (APOSTOLUM), QUI ERAT A BETHSAIDA GALILEÆ, ET ROGABANT EUM, DICENTES : DOMINE, VOLUMUS JESUM VIDERI. — Philippum præ aliis adierunt, vel quia is eis erat notus, vel quia primus eis occurrit, vel quia voce et vultu majorem candorem, facilitatem et benignitatem præ se ferebat. Itaque omnes ad se allicebat; Christum enim ipsum, ut videtur virtutem sanctissimum et Prophetam eximium, adeoque Judæum (Judæi enim abhorrebant a Gentilibus), illi cum Gentiles essent, accedere non audebant, ait Cyrillus, Chrysostomus et Leontius. Mediatorem ergo inter se et Christum adhibent Philippum, ut is ad eum aditum faciat.

VERS. 22. 22. VENIT PHILIPPUS, ET DICIT ANDRÆE (quasi majori et antiquiori Apostolo), ANDRÆAS RURSUS ET PHILIPPUS DIXERUNT JESU. — Andreas enim majoris apud Christum erat auctoritatis, utpote qui primus omnium Jesum adierat et ad eum Petrum fratrem suum adduxerat, cap. 1, vers. 40. Communicato ergo inter se consilio, rem totam deferunt ad Jesum, antequam ipsos Gentiles adducant, quia audierant a Jesu : « In viam Gentium ne abieritis, » *Matth. X*, 3.

VERS. 23. 23. JESUS AUTEM RESPONDIT EIS, DICENS : VENIT HORA UT CLARIFICETUR FILIUS HOMINIS. — Græce *δοξασθῆναι*, id est glorificetur. Ita Syrus et Arabicus, *q. d.* Nolite Gentiles arcere a me, sed eos ad me adducite. Quod enim dixi olim : « In viam Gentium ne abieritis, » vobis dixi initio prædicationis meae, qua ad Judæos solos a Deo destinabar; nunc autem cum finitur prædicatione, æque ac vita mea, cumque Judæi prædicationem meam repellant, ego illam per vos transferam ad Gentiles. Instat ergo nunc hora, id est tempus, quo ego post mortem meam (et per eam) que mihi imminet, ad per meam et morte resurrectionem, ascensionem in cælum et missionem Spiritus Sancti, non tantum a Judæis, sed a Gentilibus per totum orbem clarificer, id est velut Messias salvator agnoscar, colar, adorer per vestram, o Apostoli mei, ubique prædicationem.

Porro Christi clarificatio, Christianorum omnium clarificatio est. Nam, ait S. Augustinus, *serm.* 176 *De Temp.* : « Nos Christi mors vivificavit, nos resurrectio erexit, nos ascensio consecravit. » Quia, ut idem ait, *serm.* 184 : « Cum

Jesus ascendit, Spiritus Sanctus ad nos descendit. »

24. AMEN, AMEN DICO VOBIS : NISI GRANUM FRUMENTI CADENS IN TERRAM MORTUUM FUERIT, *VERS. 24.*
 IPSUM SOLUM MANET : 25. SI AUTEM MORTUUM FUERIT, *VERS. 25.*
 MULTUM FRUCTUM AFFERT. — Docet Christus claritatem sive gloriam jam dictam, sibi per mortem crucis obventuram, ne illa turbentur et scandalizentur Apostoli et fideles. Audi S. Augustinum, *tract.* 31 : « Seipsum Jesus dicebat : ipse erat granum mortificandum et multiplicandum; mortificandum in infidelitate Judæorum, multiplicandum in fide omnium populorum, » *q. d.* Sicut granum tritici seminatum in terra, nisi in ea moriatur, id est corrumpatur, mortificetur, et in aliam substantiam, scilicet in germen terre calore resolvatur, non germinat, nec fructum facit : sin autem moriatur, germinando multum fructum affert seque multiplicat, ut unum granum ex se producat 20, 30, 60 grana. Supple : sic pariter ego, qui sum quasi granum tritici, et cælo in terram jactum, mori debeo, ut per mortem meam ejusque meritum, æque ac exemplum, multos virtutum et fidelium fructus, æque insignes et celebres proferam, scilicet tot millia Martyrum, Virginum, Doctorum, Confessorum cæterorumque fidelium, per totum orbem sparsa, et futuris sæculis spargenda. Idem contingit in morte Martyrum, ut uno moriente, multi pro eo surgant et fidem Christi amplectantur. Quocirca Ecclesia hæc legit in festo S. Laurentii cæterorumque Martyrum. Vere Tertullianus, in fine *Apolog.* : « Sanguis Martyrum, inquit, est semen Christianorum. » Unde addit idem *ibidem* : « Cruciate, torquete, damnate, atterite nos; probato est enim innocentie nostræ iniquitas vestra. » E mox : « Exquisitor crudelitas vestra, illecebra est magis sectæ; plures efficiamur, quoties metimur a vobis. » Exemplum illustre S. Gregorius, *lib. III Dialog.*, cap. xxxi, dat S. Hermanigildum, qui propter orthodoxam fidem occisus a patre Leovigildo, rege Ariano, ipsum et fratrem suum Reccaredum totamque Visigothorum gentem ab arianismo ad rectam fidem convertit : « Unus ergo, ait Gregorius, in gente illa mortuus est, ut multi viverent, et dum unum granum fideliter cecidit ad obtinendam fidem animarum, seges multa surrexit. »

Anagogice Beda : Semnatus est Jesus, inquit, de semine Patriarcharum in agro mundi hujus, id est incarnatus est : solus natus est, cum multis surrexit. Denique audi S. Bernardum, *serm.* 13 *in Cant.* : « Moriatur granum, et surgat gentium seges. Oportet pati Christum, et surgere a mortuis, et prædicari in nomine ejus penitentiam et remissionem peccatorum, non solum in Judæam, sed etiam in omnes gentes, quatenus ab uno nomine, quod est Christus, millia millium credentium Christiani dicantur, et dicant : Olem effusum nomen tuum. »

QUI AMAT ANIMAM SUAM, PERDET EAM; ET QUI

AMAT ANIMAM SUAM IN HOC MUNDO, IN VITAM ÆTERNAM CUSTODIT EAM. — *Primo, q. d.* « Qui amat animam, » id est vitam suam præ mea fide et fidei professione, ut malit fidem negare, quam vitam amittere, hic « perdet » animam et vitam, quia inuret mortem æternam et gehennam. « Qui vero » odit animam, » id est vitam, ut malit eam potius quam fidem amittere, hic « custodit eam, » ut in æternum beatus vivat in cælo. Rursum, « qui amat animam suam, » id est animam suæ desideria et concupiscentias, præ voluntate et mandatis meis, » malit concupiscentias suas sequi quam mandata mea, hic « perdet » animam suam in gehennam : « qui » vero eam « odit » resistendo ejus concupiscentiæ legi Dei contrariis, hic « custodit eam, » ut æternam beatitudinis vitam a me consequatur. Ita fecere Martyres, Anachoretae, Religiosi, Virgines cæterique Sancti. Uterque sensus huic loco est congruus, et a Christo intentus, ideoque jungendus, uti jungunt S. Chrysostomus, Theophylactus, Euthymius. Videbat enim Christus Apostolos et Christianos post mortem suam persecutionem et martyria passuros a Judæis et Gentibus : voluit ergo contra illa ipsos hic præmonere et præmunire, *q. d.* Ne defuncto, insurgent contra vos Scribæ, principes et tyranni : videte ergo ne fidem meam hegetis, ut vitam temporalem conservetis, quia hoc faciendo perdetis vitam æternam et beatam, quam acquisitis, si vitam temporalem pro fide mea morti exposueritis.

Rursum voluit Christus fideles omnes docere, quod assidue concupiscentiis resistere cum eis que luctari debeant : « Caro enim concupiscit adversus spiritum et spiritus adversus carnem, » *Gal. vi*. Hoc est quod ait Christus, *Matth. x*, 30 : « Qui invenit animam suam, perdet illam. » Et cap. xvi, 26 : « Qui voluerit animam suam salvam facere, perdet illam : qui autem perdidit animam suam propter me, inveniet eam. » Et *Ecclesi. xviii*, 30 : « Post concupiscentias tuas non eas, et a voluntate tua avertere. Si præstes anime tuæ concupiscentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis. » Vide ibi dicta.

Porro, perperam hunc locum intelligebant hæretici dicti Circumcelliones, qui, teste S. Augustino hic, seipsum occidebant, ut sic vitam æternam a Christo hic promissam consequerentur. Aliud enim est odisse animam, aliud eam occidere, quod omni lege vetitum est.

Denique audi S. Augustinum, *tract.* 31 : « Qui amat animam suam, perdet eam. Quod duobus modis intelligi potest : Qui amat, perdet, id est si amas, perdes : si cupis vitam tenere in Christo, noli timere mori pro Christo. Item alio modo : Qui amat animam suam, perdet eam : noli amare, ne perdas : noli amare in hac vita, ne perdas in æterna vita. Hoc autem quod posterius dixi, magis habere videtur Evangelicus sensus. » Et nonnullis interjectis : « Magna et mira sententia,

quemadmodum sit hominis in vitam suam amori, ut pereat; odium, ne pereat : si male amaverit, tunc odisti; si bene odieris, tunc amasti. Felices qui odierunt custodiendo, ne perdant amando. » Unde post multa concludit : « Cum ergo cause articulus venerit, ut hæc condicio proponatur, aut faciendum esse contra Dei præceptum, aut ex hac vita emigrandum : quorum duorum homo si cogatur alterum eligere, comminante mortem persecutore, ibi eligat hoc dilecto emori, quam offenso vivere; ibi oderit in hoc mundo animam suam, ut in vitam æternam custodiat eam. » Audi et S. Chrysostomus : « Amat animam in hoc mundo, qui desideria ejus inconvenientia facit; odit autem, qui non cedit ei noxia concupiscentiæ. Dixit vero, odit : sicut enim eorum qui odio habentur, nec vocem audire sustinent, ita animam contraria Deo volentem cum vehementia avertere oportet. » Et Theophylactus, quia grave erat audire odio habendam animam, consolatur dicens : In hoc mundo, in quo temporis brevitate indicat, emolumentum æternam subjungens. Addit Chrysostomus : Christum, cum videret discipulos de morte sua contristandos, eos exresse ad majora, *q. d.* « Quid dico : Si mortem meam generose non feretis : nisi vos ipsi moriamini, nullum vos sequetur emolumentum. » Hæc Chrysostomus hic, *tract.* 66.

Hæc ergo Christi sententia est axioma, basis, fundamentum et compendium vite Christianæ. Ipsa enim est radix et principium virtutum omnium, quæ ex illa, perinde ac conclusiones ex præmissis eliciuntur : qui ergo in schola Christi doctus, eximius et perfectus evadere cupit, hanc gnomen assidue ruminet, expendat, voluntati imprimat, et opere exequatur, ut omnes suas actiones illi quasi Lydio lapidi adaptet, adæquet et conformet : ita verus et singularis Christi discipulus, assecta et imitator evadet, ac pro vita temporalis quam negligit, beata vite æternæ gaudia nanciscetur.

26. Sæ QUIS MIHI MINISTRAT, ME SEQUATUR. — *q. d.* Qui cupit meus esse minister, assecta et discipulus, me imitetur per mortem et mortificationem, ac per bona opera, ait S. Chrysostomus ut vias meas ambulet, ait S. Augustinus, non suas, non quæ sua sunt quærentis, sed quæ Jesu Christi, quæcumque bona, sive in temporalibus sive in spiritualibus, faciens propter eum.

ET UBI SUM EGO, ILLIC ET MINISTER MEUS ERIT. — Ecce fructum (pergit S. Augustinus) et mercedem : gratis amatur, et operis qui ministratur illi pretium est esse cum illo, ut ibi sit adoptatus, ubi est unitus; nimirum in cælo, in visione et possessione Dei, in felicitate et gaudio æternæ. Ita S. Chrysostomus. Vide dicta *Luce xlii*, 7 et sequent.

SI QUIS MIHI MINISTRAVERIT, HONORIFICABIT EUM PATER MEUS, — honore cælesti, coram angelis,